

Házasított patás állatok, lött-és tenyésztett vadak húsának hatósági állatorvos által végzett vizsgálatához szükséges különleges vizsgálati eljárás a napi húsvizsgálati gyakorlatban.

Biztonság	<p><i>Az élelmiszernek biztonságosnak kell lenni!</i></p> <p>A közösségi jogszabályok egy sor szabályt tartalmaznak e célkitűzés elérése érdekében. Ezek a szabályok kiterjednek mind a takarmányok, mind az élelmiszerek előállítására és forgalomba hozatalára.</p> <p>Amikor az illetékes hatóság a szabályok be nem tartását állapítja meg, a szabályok be nem tartásának jellegétől függően különböző intézkedéseket hoz. a 882/2004/EK európai és tanácsi rendelet 54. cikkében leírtaknak megfelelően.</p>
Különleges szabályok	<p>AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 854/2004/EK RENDELETE (2004. április 29.) az emberi fogyasztásra szánt állati eredetű termékek hatósági ellenőrzésének megszervezésére vonatkozó különleges szabályok megállapításáról</p>
Együttes rendeletek	<p>Ezt a rendeletet a takarmány- és élelmiszerjog, valamint állategészségügyi és az állatok kíméletére vonatkozó szabályok követelményeinek történő megfelelés ellenőrzésének biztosítása céljából végrehajtott hatósági ellenőrzésekről szóló, 2004. április 29-i 882/2004/ EK európai parlamenti és tanácsi rendelet mellett kell alkalmazni.</p>
Vizsgálat iránya	<p>A friss húst forgalomba hozó vágóhidakon, vadfeldolgozó-létesítményekben és daraboló üzemekben a hatósági állatorvos vizsgálatot végez különös tekintettel az alábbiakra: a) az élelmiszerláncra vonatkozó információ; b) levágást megelőző vágóhídi élőállat-vizsgálat; c) állatjólét; d) levágást követő húsvizsgálat; e) különleges fertőzési veszélyt jelentő anyagok és egyéb állati melléktermékek f) laboratóriumi vizsgálat.</p>
Jelölés	<p>Az állat-egészségügyi jelölések elhelyezése a hatósági állatorvos által vagy annak felügyelete alatt történik, ha a hatósági ellenőrzés nem tárt fel olyanhiányosságot, amely miatt a hús emberi fogyasztásra alkalmatlan lenne.</p> <p>Az állat-egészségügyi jelölés az állati test külső felületén történik festékekkel, vagy étetéssel elhelyezve oly módon, hogy ha a testeket hasított féltestekre vagy negyedekre vágják, vagy a féltesteket háromfelé vágják, minden darabon van állat-egészségügyi jelölés.</p> <p>A vágóhídon kívül kényszervágáson átesett állatok húsát különleges állategészségügyi jelöléssel kell ellátni. A bőrében hagyott vadakból származó húson csak abban az esetben lehet állat-egészségügyi jelölés, ha valamely vadfeldolgozó-létesítményben végzett lebőrözés után levágást követő húsvizsgálaton esett át, és emberi fogyasztásra alkalmasnak nyilvánították.</p>
Hatósági személyzet	<p>A tagállamoknak biztosítani kell, hogy elegendő számú hatósági személyzet álljon rendelkezésre a megkövetelt hatósági ellenőrzések elvégzésére.</p>
Élelmiszerlánc információ	<p>Az élelmiszerláncal kapcsolatos információk ellenőrzése:</p> <p>Az élelmiszerlánc információ az állattartó által kitöltött, a vágóhidra küldött dokumentum, amely a telep nagyságától függetlenül kíséri, vagy 24 órával megelőzi a szállítmányt.</p>

Az élelmiszerlánc információt először a vágóhíd üzemeltetője ellenőrzi, majd átadja a hatóságnak. A hatósági állatorvosnak is ellenőriznie és elemeznie kell a származási gazdaságnak a levágásra szánt állatokkal kapcsolatos nyilvántartásait. Ez a dokumentum tájékoztat az azonosítási adatokról, az ellátó állatorvosról, a gazdaság állategészségügyi státuszáról, a szállított állomány gyógykezeléséről, a telepen előforduló betegségekről, a laboratóriumi vizsgálatok eredményeiről. Ha az élelmiszerlánc információ a szállítmánnyal nem érkezik meg, a vágást 24 órával el lehet halasztani.

Ha az élelmiszerláncsal kapcsolatos, vonatkozó adatok nem állnak rendelkezésre az állat vágóhídra való érkezését követően 24 órán belül, az állatok leölését el kell rendelni.

Élőállat-vizsgálat:

A szállítást megelőző élőállat-vizsgálatot a gazdaságban állatorvosnak kell elvégezni. Vizsgálni kell az élelmiszerláncra vonatkozó dokumentációt és azt, hogy az állatok alkalmasak-e a levágásra. A vágóhídra való szállíthatóságról a következő dokumentációkat kell kiállítania:

1. Állatorvosi Bizonyítvány a 854/2004/EK rendelet I. melléklet IV. szakasz X. fejezet „A” pontja szerint.
2. Szállítólevél Állategészségügyi Igazolás része. (3. 8/a. 4. 8/b.)

A levágást megelőző vágóhídi élőállat-vizsgálatot a hatósági állatorvosnak minden állaton el kell végezni. Az ilyen vizsgálatnak a vágóhídra való megérkezést követő 24 órán belül és a levágást megelőző 24 órán belül kell megtörténnie.

A hatósági állatorvosnak ellenőriznie kell az élelmiszerlánc információ meglétét és minden állatot meg kell vizsgálni az alábbi szempontok szerint:

Az állatok azonosságának vizsgálata: származási gazdaság azonosítása, állatlétszám adatok, bizonyítványok megléte, az állatszállító személy és a gépjármű engedélye a dokumentumok és a vizsgálat megállapításai egybeesnek-e.

Külföldről származó élőállat szállítmány adatai: (EU tagországból származó szállítmány esetén az 599/2004/EK rendelet alapján): TRACES és KÁBO (Közösségi Állategészségügyi Beléptetési Okmány - 3. országból érkező szállítmánynál) értesítés hivatkozási száma, állategészségügyi bizonyítvány száma, iratellenőrzés történt-e, EU előírásoknak megfelel-e, kiegészítő biztosítékok megfelelnek-e, nemzeti követelményeknek megfelel-e.

Állatióléti szabályok betartása: nem megfelelő a szállítóeszköz, túllépték a rakodási sűrűséget, túllépték a szállítási időt, állatokkal való nem megfelelő bánásmód. Ha a hatósági állatorvos az állatvédelmi jogszabályok súlyos megsértését tapasztalja, intézkednie kell, amennyiben ez a szállítás során történt, értesítenie kell a szállító telephelye szerint illetékes hatóságot, ha a vágóhídon, a probléma jellegétől és súlyosságától függően, alkalmazhat a fokozatosság elvét betartva a figyelmeztetéstől az állatvédelmi bírság kiszabásáig intézkedést.

A szennyezettség vizsgálata: A vágóhíd kezelőjének biztosítani kell, hogy az állatok tiszták legyenek (a 853/2004/EK rendelet III. melléklete I. szakasza IV. fejezetének 4. pontja). A hatósági állatorvosnak kell ellenőriznie a követelmények betartását annak érdekében, hogy ne kerüljenek levágásra azok az állatok, amelyek bőre olyan állapotban van, ami miatt a vágás során elfogadhatatlan a hús elszennyeződésének kockázata kivéve, ha előzőleg megtisztítják őket (a 854/2004/EK rendelet I. melléklete II. szakasza III. fejezetének 3. pontja). A követelménynek az a célja, hogy elkerüljék a hús szennyeződését a vágás során és így biztosítsák a Közösségi jogban előírt mikrobiológiai követelmények teljesülését. Amennyiben ez az állatok nagyfokú szennyezettsége miatt nem lehetséges, elő kell írni az állatok letisztítását.

Az állatok vizsgálata: vannak-e olyan rendellenes állapotra, betegségekre utaló jelek (az állatok ált. állapotának, viselkedésének, mozgásának, légzésének, bőrének vizsgálata),

amelyek káros hatással lehetnek az emberi vagy állati egészségre: különös tekintettel a zoonózisok, (legfontosabb zoonózisok: salmonellózis, leptospirozis, brucellózis, gümőkór, listeriózis, lépfene, borsókakór, trichinellózis, szarkosporidiózis, toxoplazmozis, rodentiózis) „A”, vagy „B” listás betegségek gyanúja. A gyanús állatokat el kell különíttetni és részletes klinikai vizsgálatot kell végezni, annak eldöntésére, hogy az állat levágható-e.

Ha a származási gazdaságban megtörtént az élőállat vizsgálat - az állatokkal megérkezik a 854/2004/EK rendelet I. melléklet IV. szakasz X. fejezet „A” pontjában meghatározott Állategészségügyi bizonyítvány - a vágóhídi egyszerűsített vizsgálatnak csak az állatok azonosítására és az állatjóléti előírások betartására kell kiterjednie. Ezen kívül megtekintéssel vizsgálni kell, hogy vannak-e betegségekre, rendellenes állapotokra utaló jelek. Ezt az egyszerűsített vizsgálatot végezheti a hatósági szaksegéd is. Ha gyanús állatot talál értesítenie kell a hatósági állatorvost és el kell különíttetnie az állatot. A 854/2004/EK rendelet I. melléklet IV. szakasz X. fejezet „A” pontjában meghatározott Állategészségügyi bizonyítvány érvényességi ideje 3 nap. Ha az állatok nem hagyták el a származási gazdaságot a bizonyítvány érvényességének lejártáig, azokat újból meg kell vizsgálni és új Állategészségügyi Bizonyítványt kell kiállítani. Ha az állatok úton vannak a vágóhídra, vagy a vágóhídon vannak, a bizonyítvány érvényességének lejártakor, de még nem vágták le azokat, nem vághatók le csak az elvégzett ismételt élőállat vizsgálat után. Az élelmiszeripari vállalkozó és a hatósági szaksegéd által elkülönített minden állat klinikai vizsgálatát el kell végeznie a hatósági állatorvosnak, annak eldöntésére, hogy az állat levágható-e.

Utihullák, szálláshullák (az élőállat-szálláson elpusztult állatok): a keletkezett összes hullát diagnosztikai célból fel kell boncolni. Kórbonctani jegyzőkönyvet kell felvenni, aminek egy példányát a származó gazdaságnak meg kell küldeni.

Amennyiben egy nap kiemelkedően nagy számú hulla van, úgy annyit kell felboncolni amennyi a pontos diagnózis kialakításához szükséges. Ilyenkor vizsgálni kell a berakodás, a szállítás, a kirakodás, élőállat szállás körülményeit is.

Döntések

Az élőállat-vizsgálat után hozható döntések:

1. A rendes vágás engedélyezése.
2. Elkülönített vágás elrendelése.
3. Az állatok leölésének elrendelése.
4. A vágás elhalasztása.

Elkülönített vágás

Elkülönített vágást kell elrendelni

- állatvédelmi okok (pl.: csonttörés, kimarás) miatt
- emberi vagy állati egészséget gyaníthatóan hátrányosan érintő betegség esetén – ilyen állatok esetén részletes levágás előtti élőállat vizsgálatot kell végezni, a húsvizsgálati döntés meghozatala előtt célszerű laboratóriumi vizsgálatot kérni.
- olyan állatok esetében, amelyek pozitívan vagy nem egyértelműen reagáltak a tuberkulin próbában, illetve amelyeknél más ok miatt gyanítható a fertőzés.
- ha az állatok pozitívan vagy nem egyértelműen reagáltak a brucellózis vizsgálatra, vagy más ok miatt gyanítható a fertőzésük.
- különleges formája az ún. ”zárt vágás”, amikor járványvédelmi okból a hatóság külön határozatban kijelöli a vágóhidat meghatározott állat vagy állatcsoport levágására. Ilyen esetben a zárt vágás időtartama alatt máshonnan származó élő állat nem vágható le, csak a végfertőtlenítés megtörténte után. E mellett a vágóhídon be kell tartani a mindenkori járványvédelmi rendelkezéseket.

Állatok leölése

Az állatokat akkor kell leöletni, ha

- az állatok nem azonosíthatók.
- az állatok olyan betegség klinikai tüneteit mutatják, amelyek állatokra, vagy emberekre veszélyes, szisztémás betegségek, és nagyfokú lesoványodás esetén.
- az állatok olyan gazdaságból vagy területről származnak, amelyre állat- vagy közegészségügyi okok miatti szállítási tilalom, vagy egyéb korlátozás vonatkozik;
- nem tartották be az állatgyógyászati készítményekkel kapcsolatos szabályokat – az állatok tiltott szerek maradványait tartalmazzák, élelmezés-egészségügyi várokozási időn belül szállították
- bármely más, az emberi vagy állati egészséget hátrányosan érintő állapot áll fenn és az állatok már a vágóhídon vannak
- az élelmiszerláncsal kapcsolatos, vonatkozó adatok nem állnak rendelkezésre az állat vágóhídra érkezését követő 24 órán belül

Vágás elhalasztása

A vágás elhalasztásának okai.

- az élelmiszerlánc információ nem érkezett meg az állatokkal sem – a halasztás ideje 24 óra
- betegsége gyanús állat az élőállat vizsgálat során – részletes klinikai vizsgálatot esetleg laboratóriumi vizsgálatot kell kérni annak eldöntésére, hogy az állat levágható-e – a végső döntés lehet rendes vagy elkülönített vágás.

Kényszer-vágás

Kényszervágás

A gazdaságban egyébként egészséges állat, ha pl. balesetet szenved a helyszínen le lehet vágni. Késedelem nélkül a vágóhídra kell szállítani. A gyomor és a belek eltávolításra kerülhetnek a helyszínen a vágást megelőző élőállat vizsgálatot végző állatorvos jelenlétében. A zsigereknek azonosítható módon kísélnie kell az állati testet. (kísérő irat: 854/2004/EK rendelet I melléklet IV szakasz X fejezet B pontjában meghatározott Állategészségügyi Bizonyítvány)

A vágóhídra való szállítás során állatvédelmi okokból le lehet vágni az állatot. Az ilyen állatok esetében a hatósági állatorvosnak kell elvégeznie a post mortem húsvizsgálatot, e mellett lehetősége van a hús felhasználására vonatkozóan követelményeket előírni. (pl.: csak hőkezelt termékben való felhasználás)

Állatjólét

Az állatvédelmi előírások ellenőrzése a vágóhídon:

Jogszabályok

1. A Tanács 2005/1/EK rendelete az állatoknak a szállítás és a kapcsolódó műveletek közbeni védelméről

Ezt a rendeletet az élő gerinces állatok Közösségen belüli szállítására kell alkalmazni.

Azonban a mezőgazdasági termelők által szezonális vándorlegeltetés céljából történő szállításra és a saját tulajdonban lévő szállítóeszközzel végzett, saját tulajdonban lévő állatok 50 km-nél kisebb távolságra történő szállítására a rendeletnek csak a szállításra vonatkozó általános feltételei kötelezőek. (pl. a szállítóeszköz ne okozhasson sérülést.)

Járművön járművezetőként vagy kísérőként kizárólag **képesítési bizonyítvánnyal** rendelkező személy tevékenykedhet. A tagállam által kijelölt illetékes hatóság, vagy szerv kérelemre megadja a nagy távolságokon való szállításra használt közúti **szállítóeszköz jóváhagyási igazolását**. 65 km-t nem meghaladó szállítást végző

személyeknek nem kell engedély, nem kell Képesítés.

Nagy távolságokon szállító valamennyi szállítványozónak 2009. január 1-jétől kezdődően valamennyi közúti szállítóeszköz esetében műholdas navigációs rendszert kell használnia.

A tagállam által kijelölt illetékes hatóság kérelemre megadja a nagy távolságokon való szállításra használt közúti szállítóeszköz jóváhagyási igazolását.

A járművezetőjének és kísérőjének az érvényes képzési igazolvány megkapásához, a hatóság által megszervezett tanfolyamon kell sikeres vizsgát tenni.

Szállítási dokumentációk:

Nem szállíthatók állatok a szállítóeszközben található, a következő adatokat tartalmazó dokumentáció nélkül: az állatok származása és tulajdonjoga, kiindulási hely; az indulás napja és időpontja; tervezett rendeltetési hely; a tervezett szállítás várható időtartama.

Ellenőrzés:

Ha a rendeltetési hely egy vágóhíd, akkor az előírt ellenőrzések az állatjóléti ellenőrzés részeként is elvégezhető az emberi fogyasztásra szánt állati eredetű termékek hatósági ellenőrzésének megszervezésére vonatkozó különös szabályok megállapításáról szóló, 2004. április 29-i 854/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletben [19] előírtak szerint.

2. 52/2003. (VIII. 15.) GKM-FVM együttes rendelet az állatszállítás állatvédelmi szabályairól

Állat abban az esetben szállítható, ha azt jogszabály nem tiltja, és ha az állat fizikai és egészségi állapota alapján a tervezett szállításra alkalmas.

Nem tekinthető szállításra alkalmasnak a nem azonosítható állat, és a szállítási korlátozás hatálya alatt álló telepről származó állat.

Azt az állatot, amely a szállítás során megbetegszik, vagy megsérül haladéktalanul elsősegélyben, illetőleg állatorvosi ellátásban kell részesíteni, valamint indokolt esetben végre kell hajtani az állat kényszervágását. Az állatot abban az esetben lehet szállítani, ha annak azonosítását és nyilvántartását az egész szállítás időtartama alatt biztosítják. Az állat-egészségügyi állomás az írásbeli nyilatkozat alapján az állatszálítási tevékenység végzésére a szállítónak 1 évre a 3. számú mellékletben foglaltak szerinti ad engedélyt. Állatot az szállíthat, aki szakirányú képzésben részesült. Az Európai Unió tagállamain kívüli harmadik országba történő szállításnál minden esetben, egyebekben pedig a nyolc órát meghaladó szállításoknál az útvonal egész szakaszára vonatkozó útitervet kell készítenie, amelynek a szállítás alatt kísérmnie kell a hatósági állatorvos által a külön jogszabályban foglaltaknak megfelelően kiállított állat-egészségügyi bizonyítványt. Az útitervben legyen feltüntetve a szállított állatok etetésének, itatásának, pihentetésének helye és ideje. Az indulás helye szerint illetékes hatósági állatorvos az állat-egészségügyi bizonyítvány sorszámát az útiterven feltünteteti, valamint az útitervet bélyegzőjével ellátja. A hatósági állatorvos köteles az útiterv kiállítását az Európai Unióban működő, az állat-egészségügyi hatóságokat összekapcsoló számítógépes rendszer részére jelenteni. Amennyiben a rendeltetési hely a vágóhíd, akkor a vágóhídon szolgálatot teljesítő hatóság a 2005/1/EK rendelet II. Melléklet 3. szakaszának megfelelően dokumentálja az elvégzett ellenőrzéseket. A szállítónak az útiterv egy másolati példányát a szállítás befejezését követően vissza kell küldenie az indításnál eljáró hatósági állatorvosnak, egy másolati példányt pedig 3 évig meg kell őriznie, és az illetékes állat-egészségügyi állomás kérésére ellenőrzésre be kell mutatnia. Az állatvédelmi előírások súlyos, vagy ismételt megsértése esetén a szállításra vonatkozó engedélyt az állat-egészségügyi hatóság visszavonja, valamint a külön jogszabályban foglaltak szerint állatvédelmi bírságot szab ki.

Ha az elektromos ösztöke alkalmazása elengedhetetlen, akkor az csak a mozgásnak ellenálló szarvasmarha vagy sertés esetében használható azzal a feltétellel, hogy az egyidejű behatás időtartama nem haladhatja meg a két másodpercet, valamint az állat előtt mozgását lehetővé tevő szabad terület van. Az ilyen jellegű elektromos ingerlés kizárólag az állat hátulsó végtagjának tömeges izomzatán alkalmazható.

A 100 kg körüli testtömegű sertésekre eső rakodási sűrűség nem haladhatja meg a 235 kg/m²-t. Ha a sertések fajtája, mérete és fizikai állapota szükségessé teszi, az előírt minimális alapterületet növelni kell. Az időjárási viszonyoktól és a szállítási időtől függően az alapterület legfeljebb 20%-kal növelhető. A szállítás időtartama abban az esetben haladhatja meg a nyolc órát, ha sertések szállítása esetén a szállítóeszköz az itatásukhoz szükséges megfelelő mennyiségű vizet szállít. Sertést legfeljebb 24 órán át lehet szállítani, úgy, hogy a szállítás ideje alatt a folyadékhoz folyamatosan hozzáférjen.

Házasított páratlanujjú patás állatok legfeljebb 24 órán át szállíthatók; a szállítás alatt folyadékot, és szükség esetén, de legalább nyolc óránként takarmányt kell adni részükre.

Minden egyéb állatfaj szállítása esetén 14 órás szállítást követően, legalább egy óra pihenőidő szükséges.

3. 9/1999. (I. 27.) FVM rendelet a vágóállatok levágásának és leölésének állatvédelmi szabályairól

A féken tartó és egyéb eszközöket, továbbá a kábításhoz vagy leöléshez használt berendezéseket a hatósági állatorvos ellenőrzi, az ellenőrzést dokumentálni kell. A vágás helyén megfelelő tartalékberendezést és eszközöket kell tartani.

Az állatok mozgatására, elszállásolására, féken tartására, kábítására, levágására, vagy leölésére csak meghatározott ismeretekkel és gyakorlattal rendelkező személyek foglalkoztathatók.

Az állatokat megérkezésük után a lehető legrövidebb időn belül ki kell rakni. A járásképtelen állatokat nem szabad a levágás helyére vonszolni. Az állatkirakodó berendezést csúszásmentes padozattal kell kiképezni. Az állatszállítás padozata is legyen csúszásmentes. Az állatszálláson megfelelő szellőztetés és megfelelő világítás szükséges. Azokat az állatokat, amelyeket érkeztetésük után nyolc órán belül nem vágnak le, szükség szerint, de nyolc óra elteltével feltétlenül itatni, tizenkét óra elteltével etetni kell csökkentett mennyiségű takarmány adásával. Kábítás előtt az állatokat rögzíteni kell. Elektromarkózis esetében a kábítóvillát pontosan kell felhelyezni. A kábítóberendezés csak meghatározott ellenállás (impedancia) mellett működhet. Az áramerősség értékét a behatás idejét a műszernek mutatni kell. Az elkábított állatot haladéktalanul el kell véreztetni. Az elvéreztetést minden esetben addig kell elvégezni, mielőtt az állat az öntudatát visszanyerné. Az elkábított állatokat úgy kell elvéreztetni, hogy átvágják legalább az egyik nyaki ütőeret vagy azokat az ereket, amelyekből erednek.